

КАЦАЛАП Віталій Олександрович (кандидат військових наук, доцент)

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Київ, Україна

МОДЕЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПІЛОТОВАНОЇ АВІАЦІЇ

Виклад основного матеріалу дослідження

Обґрунтування методичних підходів, які використовуються в інтересах протидії інформаційно-психологічному впливу обумовлюються тим, що особовий склад пілотованої авіації буде основним об'єктом впливу противника.

Особовий склад пілотованої авіації для противника є певною цільовою аудиторією, яка може знаходитись під дистанційним інформаційним управлінням, зокрема соціальною та індивідуальною сферою інформаційно-психологічного впливу.

Використовуючи сформульовані умови та спираючись на психологічні і психофізіологічні характеристики індивіда сформована база вразливостей поведінки особового складу пілотованої авіації, що відображає залежність зміни уявлень про показники соціальної поведінки та інтенсивність зовнішніх деструктивних інформаційно-психологічних впливів.

Відповідно до основних положень Доктрини інформаційної безпеки України одним з основних шляхів її реалізації є розробка методологічних підходів протидії інформаційним загрозам на особовий склад Сил оборони держави.

Розвиток Сил оборони України вимагає запровадження універсальних механізмів планування для всієї системи забезпечення інформаційної безпеки. В першу чергу процедур виявлення негативного інформаційно-психологічного впливу, що дозволять синхронізувати інформаційну протидію всіх складових Сектору безпеки та оборони України.

Особовий склад пілотованої авіації у своїй більшості мислить раціонально та використовує доступну йому інформацію. Тому обґрунтування моделі, яка могла б, до певної міри, передбачати та пояснювати поведінку та соціальну установку особового складу пілотованої авіації є актуальним питанням.

Аналіз "Теорії осмисленої дії" показав, що її основа відповідає завданню дослідження і на відміну від "Теорії перспектив", яка використовувалась авторами [1] при оцінюванні ймовірностей поведінки соціальної групи від змісту інформаційного впливу може бути використана при обґрунтуванні основних показників оцінювання майбутньої поведінки особового складу пілотованої авіації з можливостями щодо визначення взаємозв'язків між відповідними соціальними установками. Особливе місце в оцінюванні особового складу пілотованої авіації

займає поведінкові його наміри. Самі наміри формуються не тільки установками, але й вплив певних суспільних норм, яких дотримується особовий склад пілотованої авіації.

Одним із основних принципів оцінювання негативного інформаційно-психологічного впливу є врахування прогнозованої поведінки особового складу пілотованої авіації, яка не має або не відчуває відповідальності щодо того, яким чином себе вести. У результаті маємо ситуацію коли особовий склад пілотованої авіації має певну модель поведінки, яка залежить від ситуації в якій він знаходиться. Зазначена умова формує поведінкові наміри та безпосередньо впливає на саму поведінку – сприйнятий поведінковий контроль особового складу пілотованої авіації.

Аналіз опублікованих робіт [1-3] показує, що на сьогодні теорія інформаційної безпеки є недосконалою, у ній бракує чітких формальних методів і методик для кількісних оцінок негативного інформаційно-психологічного впливу на визначені цільові аудиторії. З цієї причини кількісна оцінка моделі поведінки особового складу пілотованої авіації, зокрема негативного інформаційно-психологічного впливу, є складним завданням, яке потребує вирішення.

Виходячи із зазначеного, **метою тез** є моделювання інтелектуальної поведінки особового складу пілотованої авіації

Цикл психологічного впливу інтелектуально поведінку особового складу пілотованої авіації складається з наступних етапів: залучення уваги і створення інтересу; емоційна стимуляція; демонстрація способу зняття створеної напруги [4, 5].

Залучення і утримання уваги індивіда з боку засобів масової інформації реалізується за рахунок регулярного і комплексного психологічного впливу. Комплексність передбачає виконання вказаних нижче етапів:

1-й – передача інформації про те, що відбувається в світі (або його окремих частинах);

2-й – об'єднання суспільства в єдине ціле (комунікативно-інтеграційна функція);

3-й – проголошення (декларація) інтересів суспільства перед тими, хто цим суспільством керує, тобто найчастіше перед тим, що в буденності називається владою (функція vox populi (голосу народу));

4-й – управління або маніпулювання поведінкою та інстинктами суспільства (мас населення) з боку можновладців, правлячого класу, держави (політична функція);

5-й – виховання і частково освіта підростаючих і вже дорослих поколінь (функція соціалізації людей).

Наведені етапи комплексного психологічного впливу відображають зміст загальних припущень (кількісні та якісні характеристики негативного контенту або інформації досить великі або зовнішні і внутрішні умови розповсюдження постійно змінюються). Це створює уявлення про показник ймовірного типу фізичним змістом якого являється динаміка зміни уявлення особового складу пілотованої авіації за певний проміжок часу про конкретний негативний контент або інформацію. Даний показник можемо прийняти за коефіцієнт ефективності психологічного впливу та припустити, що його значення прагне до нуля [6].

Таким чином, запропонований підхід дозволяє провести моделювання інтелектуальної поведінки особового складу пілотованої авіації та створити можливість оцінити в кількісному вимірі рівень психологічного впливу за визначений проміжок часу. Це сприяє виконанню функціональних обов'язків особового складу пілотованої авіації.

Побічними наслідками від моделювання є відносно об'єктивно прогнозувати можливі зміни обстановки та адекватно і на випередження реагувати (протидіяти) негативним процесам. Тому зазначений підхід необхідно розглядати як невід'ємний елемент підсистеми моніторингу ситуації у загальному контурі системи протидії негативному психологічного впливу на особовий склад пілотованої авіації.

Висновок

Запропонований методичний підхід має універсальний характер, а тому може бути застосований при розробці аналогічних методичних

засобів не лише стосовно воєнної сфери, але і до усієї соціальної системи держави або її окремих секторів в інтересах забезпечення внутрішньополітичної стабільності. Подальшими дослідженнями передбачається процес верифікації розробленої методології, а також обґрунтування пропозицій щодо шляхів впровадження в практику структурних підрозділів сектору безпеки та оборони держави.

Список використаних джерел

1. Корнев М.Н. Социальная психология: учебник / М.Н. Корнев, А.Б. Коваленко. – К.: 1995. – 304 с.
2. Информационно-психологическая и психотронная война: хрестоматия / Под общ. ред. А.Е. Тараса. – Мн.: Харвест. 2003. – 432 с.
3. Кацалап В.О., Войтко О.В., Рахімов В.В. Аналіз особливостей маніпуляції, як інструменту психологічного впливу на свідомість / В.О. Кацалап, О.В. Войтко, В.В. Рахімов // Науковий журнал “Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони” – К.: НУОУ. 2019. №2(35). – С. 121-126.
4. Кацалап В.О., Войтко О.В., Цурко Ю.В. Методичний підхід до визначення джерел загроз інформаційній безпеці у воєнній сфері / В.О. Кацалап, О.В. Войтко, Ю.В. Цурко // Науковий журнал “Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони” – К.: НУОУ. 2019. №1(34). – С. 103-108.
5. Кацалап В.О., Войтко О.В., Чернега В.М. Методика оцінки загроз інформаційній безпеці України у воєнній сфері / В.О. Кацалап, О.В. Войтко, В.М. Чернега // Науковий журнал “Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони” – К.: НУОУ. 2018. №1(31). – С. 149-154.
6. Кацалап В.О., Войтко О.В. Оцінювання інформаційно-психологічного впливу в інтересах бойових дій військ (сил) / В.О. Кацалап, О.В. Войтко // Науковий журнал “Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони” – К.: НУОУ. 2017. №2(29). – С. 116-120.